

**ΑΠΟ ΤΑ ΠΟΡΝΕΙΑ
ΣΤΟ ΘΡΟΝΟ
ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ**

ΟΙ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΑΣ ΘΕΟΔΩΡΑΣ

ΤΟΥ **ΒΑΣΙΛΗ Κ. ΚΑΛΑΜΑΡΑ**

Όσο κι αν την αγάπησαν τα παιδιά τη **Λιάνα Δενεζάκη**, για τα οποία έχει γράψει συνολικά δεκαεφτά βιβλία, πάντα έμενε ένα κενό που ζητούσε πλήρωση: οι ενήλικες, κι αυτά παιδιά. Δεν εννοώ μονίμως ανώριμοι: εννοώ πάντα ανοιχτοί στο παιχνίδι της ζωής. Απρόοπτο, συναρπαστικό, απρόβλεπτο.

Και τι άλλο είναι η ανάγνωση, παρά ένα παίγνιο με τη συνείδηση και το ασυνείδητο του αναγνώστη και της αναγνώστριάς, που δεν έχει νικητές και ηττημένους, αφού δεν μετράται με σκορ;

Εκτός κι αν έχει καταφέρει ο/η συγγραφέας να σκοράρει κατευθείαν στο «τέρμα» της καρδιάς και της ψυχής του αναγινώσκοντος. Τότε τα «γκολ» πέφτουν βροχή, προκαλώντας μια γλυκιά ήττα από έναν άτυπο σκόρερ. Αυτή η «ήττα» διαθέτει την ελαστικότητα, την κάμψη, την υποχωρητικότητα του/της ερωτευμένου/-ης μπροστά στο αενάως ανανεούμενο θαύμα του έρωτα – πάντα ένα ρίσκο και πάντα ένας κίνδυνος.

Η ζωή είναι όπως τα καλά βιβλία. Λέει ψέματα, λένε ψέματα. Από τη στιγμή που θα μετακινηθούμε από την απτή πραγματικότητα στις σελίδες του βιβλίου με τα μαύρα γράμματα, όλα διαβάζονται ως όμορφα ψέματα. Κι ένα τέτοιο ωραίο ψέμα είναι το πρώτο μυθιστόρημα για ενήλικες της Λιάνας Δενεζάκη, *Το σμαράγδι και η θάλασσα*.

Το βιβλίο δεν ανήκει στην κατηγορία του ιστορικού μυθιστορήματος. Θα το χαρακτηρίζαμε μυθιστόρημα μίας εποχής και ενός αιώνα, του δού Μ.Χ. Μίας εποχής μεταιχμμιακής, κατά την οποία έχει μεν επικρατήσει ο Χριστιανισμός και έχει ιδρυθεί η Ανατολική Αυτοκρατορία με πρωτεύουσα την Κωνσταντινούπολη, εντούτοις όλα είναι ρευστά.

Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία δεν έχει απεκδυθεί τα πολιτικά ενδύματα, τα οποία εξυπνα έχει αφομοιώσει το Βυζάντιο. Οι χριστιανοί αποτελούν την πλειονότητα των πολιτών της αναδυόμενης Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, όμως επιδίδονται σε επιχειρήσεις θρησκευ-

τικού μίσους εναντίον των εθνικών. Οι αιρέσεις, οι οποίες αποτελούν μείζον όχι μόνο θρησκευτικό, αλλά και πολιτικό πρόβλημα, γιατί διακυβεύεται η ακεραιότητα του αυτοκρατορικού θρόνου, δεν έχουν καταπαύσει.

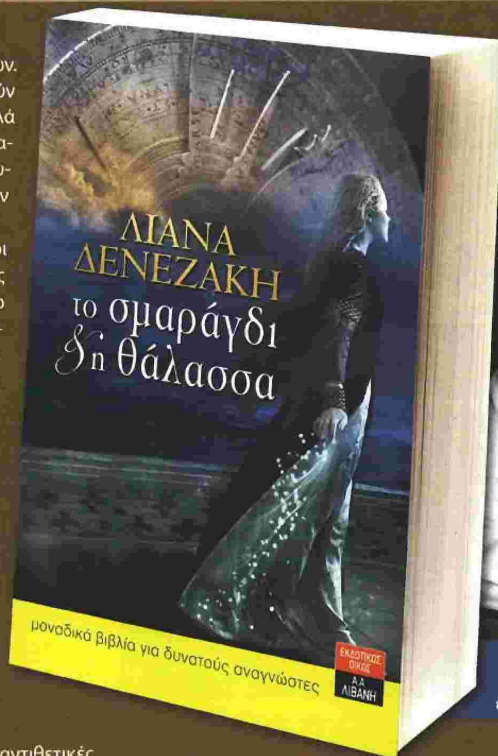
Ακόμη, τον 5ο μ.Χ. αιώνα οι γνωστικοί και ο γνωστικισμός δεν έχουν υποχωρήσει, καθώς ο συγκρητισμός θρησκειών εξακολουθεί να λειτουργεί ως μία από τις επικρατούσες φιλοσοφικές σχολές του περάσματος από το Δωδεκαθεϊσμό στο Χριστιανισμό. Γι' αυτό δεν είναι τυχαίο ότι η Λιάνα Δενεζάκη επιλέγει να θέσει ως μόντο στο μυθιστόρημά της το «Γνωστικό ύμνο στη γυναίκα»:

«Είμαι η πρώτη και η έσχατη. / Εκείνη που τιμούν και περιφρονούν. / Η αγία και η πόρνη. / Η γνώση και η άγνοια. / Η δύναμη και ο φόβος. / Η άθνη και το Μεγαλείο του Θεού».

Αυτή η γυναίκα που πατά στις αντιθετικές έννοιες είναι η Θεοδώρα, «ταπεινή» πόρνη των πορνείων και δοξασμένη αυτοκράτειρα στο πλευρό του Ιουστινιανού, που εδράωσε την Αυτοκρατορία, με πρωτεύουσα την Κωνσταντινούπολη, εγκαταλείποντας στο περιθώριο τη Ρώμη.

«Την εποχή που ξεκινά η ιστορία μας, την αυτοκρατορία έχει διαδεχτεί από το θείο του Ιουστίνου Α' ο Ιουστινιανός. Μα ήταν στον καιρό της εξουσίας του Ιουστίνου ακόμα όταν ο Ιουστινιανός γνώρισε, αγάπησε και παντρεύτηκε σε πέισμα όλων τη Θεοδώρα. Μια γυναίκα που κανένας ιστορικός, σύγχρονος ή μεταγενέστερος, δεν της αρνήθηκε ποτέ ούτε την εξυπνάδα αλλά ούτε και τη σαγήνη. Ικανή τη μια στιγμή να φερθεί σαν δαίμονας και την άλλη σαν αγία. Με χαρακτήρα αμαρτωλό και αμόλυντο, μοιάζει φιγούρα βγαλμένη από μεσαιωνικό παραμύθι, έτοιμη να κυριαρχήσει στη μοίρα και να την οδηγήσει εκεί ακριβώς που θέλει...» περιγράφει η Λιάνα Δενεζάκη την κεντρική ηρωίδα της, η οποία αργά να κάνει την εμφάνισή της στο βιβλίο.

Η Θεοδώρα δεν μπαίνει από την αρχή στη δράση, αφού το έτερο κεντρικό πρόσωπο του μυθιστορημάτων ακούει στο όνομα Δημήτριος, ο οποίος γεννιέται και μεγαλώνει στις Συρακούσες της Σικελίας των αρχών του δου αιώνα, υπό την κυριαρχία των Οστρογότθων.

Λιάνα Δενεζάκη, *Το σμαράγδι και η θάλασσα*, εκδόσεις Α.Α. Λιβάνη, σελίδες: 334, τιμή: 12,50 €.

Όπως καταλαβαίνετε, όλα στη Δύση βρίσκονται σε κατάσταση κινούμενης άμμου, αφού το βάρος της εξουσίας έχει μεταφερθεί στην Ανατολή και η νέα αυτοκρατορία θα δώσει τους μεγάλους πολέμους της στην επικράτεια πέραν της Κωνσταντινουπόλεως. Μην ξεχνάτε ότι στους ακρίτες, που έγιναν έπος και εποποιία, είχε ανατεθεί να προστατεύουν τα ανατολικά σύνορα. Εντούτοις, το πεδίο των γεωπολιτικών δράσεων εκτείνεται κυρίως εντός της Λεκάνης της Μεσογείου. Τα παράλια και τα λιμάνια της δεν θα πάψουν ποτέ να αποτελούν μήλον της έριδος, αφού η πλειονότητα των συναλλαγών του μέχρι τότε γνωστού κόσμου γινόταν ως επί το πλείστον εντός των ορίων της.

Γι' αυτό δεν είναι παράξενο που ο Συρακούσιος Δημήτριος, ένα φτωχόπαιδο το οποίο τα πρώτα χρόνια εργάστηκε ως μαθητευόμενος σ' έναν αρχισιδηρουργό, θα ανοιχτεί -θέλοντας και μη...- στη Mare Nostrum, αφού, συν τοις άλλοις, το να γίνεις ναυτικός αποτελούσε έναν αυτονόητο τρόπο προκειμένου να ξεφύγεις από τη μοίρα του φτωχού.

Από τη στιγμή που ανέβηκε σε καράβι, έψαχνε τρόπους να επιβιώσει όχι μόνον ως απλός ναύτης. Τις ευκαιρίες που του δόθηκαν τις άρπαξε. Στη συνέχεια έγινε μέλος του πληρώματος ενός πειρατικού και, όταν

οι συγκυρίες ωρίμασαν, αφεντικό και αρχιπειρατής. Ως αρχιπειρατής θα συναντήσει τη Θεοδώρα στην Πεντάπολη...

Μέχρι εδώ! Μην σας πούμε κι όλη την υπόθεση, όπως κάνουν ορισμένοι κριτικοί κινηματογράφου για τις νέες ταινίες της εβδομάδας...

Ας δώσουμε το λόγο στη Λιάνα Δενεζάκη, για να μάθουμε με ποια αφορμή συνέγραψε το μυθιστόρημα *Το σμαράγδι και η θάλασσα*:

«Αφορμή στάθηκαν τα ελάχιστα ιστορικά στοιχεία γύρω από κάποιον διοικητικό αξιωματούχο από την Τύρο, τον Εκηβόλο, ο οποίος σχετίστηκε μαζί της [Σ.Σ.: με τη Θεοδώρα]. Οι πηγές αναφέρουν ότι η Θεοδώρα τον αγάπησε τόσο, ώστε για χάρη του εγκατέλειψε τη λαμπερή καριέρα της ως ηθοποιού στην Πόλη του Κωνσταντίνου και τον ακολούθησε στην Πεντάπολη. Άγνωστο γιατί, εκεί οι σχέσεις τους χάλασαν κι εκείνη αναγκάστηκε να ακολουθήσει το επάγγελμα της πόρνης προκειμένου να συγκεντρώσει τα χρήματα που απαιτούνταν για να επιστρέψει στην πρωτεύουσα, να γνωρίσει τον Ιουστινιανό και να δοξαστεί».

Πάντως, ο Εκηβόλος στο βιβλίο εμφανίζεται ως ο κακός δαίμονας και αντεραστής του εκ των συνθηκών πειρατή Δημητρίου... ■

e-mail: kal@epikaira.gr